

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem zawartym w pkt. 2 wyroku z dnia 28 października 2014 roku w sprawie z powództwa P. J. i R. P. (1) przeciwko (...) w S. o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie, odszkodowanie, Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi, XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie obciążył powodów obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, iż podstawę orzeczenia o kosztach postępowania stanowił art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Rejonowy nie obciążył powodów obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego, ze względu na sytuację materialną powodów, osiąganie niskich dochodów, a także chorobę powoda R. P. (1). Ponadto Sąd podkreślił, iż z uwagi na przyjęty przez firmę (...) sposób zawierania umów, powodowie w okresie od 22 stycznia 2014 roku świadczyli usługi bez pisemnej umowy, w związku z czym, mogli mieć trudności w ocenie swojej sytuacji prawnej i mieć subiektywne przekonanie o słuszności dochodzonych roszczeń.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł pełnomocnik pozwanego.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1) naruszenie prawa procesowego mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w postaci art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c. poprzez ustalenie, iż powodowie znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, zaś R. P. (1) choruje co uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c., bez wskazania dowodów, na których oparto ustalenie;

2) błędne ustalenie, iż z uwagi na przyjęty przez firmę (...) sposób zawierania umów, powodowie w okresie od 22 stycznia 2014 roku świadczyli usługi bez umów, wobec czego mogli mieć trudności w ocenie swojej sytuacji prawnej, podczas gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie wskazuje jednoznacznie, iż przed dniem 1 stycznia 2014 roku powodowie mieli pełną wiedzę z kim i jakie zawarli umowy poprzez podpisanie kwestionariuszy osobowych, co zresztą Sąd również ustalił i wskazał we wcześniejszym fragmencie uzasadnienia, a tym samym Sąd popadł w sprzeczność we własnych ustaleniach.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanej po 255,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na powyższe strona powodowa wniosła o oddalenie zażalenia i o podtrzymanie rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego co do kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

W postępowaniu procesowym sąd orzeka o zwrocie kosztów w każdym orzeczeniu kończącym sprawę według jednej z następujących zasad: odpowiedzialności za wynik procesu, stosunkowego rozdzielenia kosztów, wzajemnego zniesienia kosztów, słuszności i zawinienia.

Art. 98 § 1 k.p.c. stanowi, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone

w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata (radcy prawnego), koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.).

Natomiast zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż urzeczywistniający zasadę słuszności art. 102 k.p.c. stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sporu, a zatem nie podlega wykładni rozszerzającej. Podnieść również należy, iż wskazany przepis daje sądom swobodę przy rozstrzygnięciu o zwrocie kosztów procesu, gdy stosowanie zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c. (odpowiedzialności za wynik procesu) nie można byłoby pogodzić z zasadą słuszności. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (zob. post. SN z 14.1.1974 r., II CZ 223/73, niepubl.).

Wobec tego przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilść lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. / wyrok s. apel. 18-07-2013 w K. I ACa 447/13 LEX nr 1349918/.

W ocenie Sądu Okręgowego, na gruncie rozpoznawanego przypadku, zachodziła uzasadniona podstawa do zastosowania zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k.p.c. Przede wszystkim, wskazać należy na trudną sytuację majątkową i życiową powodów. W oświadczeniach złożonych na rozprawie w dniu 28 października 2014 r., powodowie powołali się na okoliczności potwierdzające ich trudną sytuację materialną, związaną z osiągnięciem niskich dochodów. Istotną przesłankę stanowi także zły stan zdrowia powoda R. P., który jest osobą niepełnosprawną, po przebytych udarach, pobierającą rentę wypadkową. W związku z powyższym, zwolnienie powodów od obowiązku zwrotu kosztów procesu, w realiach niniejszej sprawy - jest w pełni uzasadnione.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, uzasadnionym jest także przyjęcie, iż praktyka zawierania umów przez firmę (...), spowodowała wątpliwości powodów co do ich sytuacji prawnej i podstawy zatrudnienia. Podnieść należy, iż wprawdzie powodowie wypełnili kwestionariusze osobowe zleceniobiorcy, które firmowane były pieczęcią (...) oraz, w których wskazany był rodzaj zatrudnienia. Niemniej jednak, z zeznań stron oraz świadków przesłuchanych w niniejszej sprawie wynika, iż powodowie otrzymali zapewnienie o zawarciu umowy o pracę. Oczekując na zawarcie powyższych umów, odmówili podpisania umów zlecenia wysłanych przez firmę (...) na adres domowy. A zatem świadcząc usługi bez zawarcia pisemnych umów, powodowie niewątpliwie mieli trudność w ocenie warunków zatrudnienia. W świetle powyższych okoliczności przyjąć należy, iż pozostawali w usprawiedliwionym przekonaniu, że zgłoszone przez nich roszczenia są w pełni zasadne. Subiektywne przekonanie powodów o zasadności roszczenia wsparte było bowiem na obiektywnych podstawach. Trudno zatem przypisać powodom nieuczciwość czy złą wolę w dochodzeniu swoich praw, nawet pomimo, że ostatecznie ich powództwo zostało oddalone. Okoliczności rozpoznawanej sprawy przemawiają zatem za przyjęciem, że w postępowaniu I instancyjnym zaistniały przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd I instancji prawidłowo uznał, iż w przedmiotowej sprawie zachodziła sytuacja szczególna, uzasadniająca odciążenie powodów kosztami procesu. Podkreślić należy, iż uznanie, że w danej sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony jest przejawem dyskrecjonalnej władzy sądu, a zatem zastosowanie dobrodziejstwa z art. 102 k.p.c. zależy od swobodnej oceny sądu. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26.06.2013 r., III AUz 106/13, LEX nr 1349939). W związku z tym, zakwestionowanie tej oceny może

nastąpić jedynie wyjątkowo, w razie podjęcia przez sąd rozstrzygnięcia oczywiście niemieszczącego się w granicach przyznanej mu swobody decyzji przez art. 102 k.p.c. Zgodnie z przyjętym orzecznictwem kontrola instancyjna w tym zakresie jest ograniczona do sytuacji, gdy zastosowanie wzmiankowanego przepisu nie zostało w ogóle uzasadnione, bądź nastąpiło z rażącym naruszeniem reguł przewidzianych w tym przepisie (postanowienie SN z dnia 28.11.2013 r. IV CZ 92/23, L. nr (...); postanowienie SN z dnia 18.04.2013r. III CZ 75/12, L. nr (...)). Sąd jest zobowiązany do przytoczenia w uzasadnieniu orzeczenia podstaw dokonanej oceny oraz jej wyniku, w sposób umożliwiający odtworzenie przyjętych założeń i wartościowań. Natomiast dopiero brak takiej motywacji, czyni zasadnym zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 397 § 2 k.p.c.

W rozważanej sprawie Sąd Rejonowy nie naruszył żadnych ze wskazanych w zażaleniu przepisów prawa procesowego. W zaskarżonym postanowieniu Sąd uzasadnił zastosowanie art. 102 k.p.c., podnosząc trudną sytuację materialną powodów, osiągnięcie niskich dochodów, zły stan zdrowia, a także uzasadnione przekonania powodów o słuszności dochodzonych roszczeń. Wskazane okoliczności niewątpliwie mogą zostać uwzględnione w ramach art. 102 k.p.c.

Zaskarżone orzeczenie w pełni zatem odpowiada prawu.

Z tych też względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne.

Przewodniczący: Sędziowie:

Z./ Odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.